

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobkyně: **S. P.**, zastoupena JUDr. Jiřím Matznerem, Ph.D., LL.M., advokátem se sídlem Anny Letenské 34/7, 120 00 Praha 2, proti žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců,** se sídlem náměstí Hrdinů 1634/3, 140 21 Praha 4, **za účasti** osoby zúčastněné na řízení: M. F., týkající se žaloby proti rozhodnutí žalované ze dne 18. 3. 2014, MV-142101-3/SO/sen-2013, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. 4. 2018, č. j. 8 A 60/2014 – 69,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 4. 2018, č. j. 8 A 60/2014 – 69, **se zrušuje.**

II. Rozhodnutí Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců ze dne 18. 3. 2014, MV-142101-3/SO/sen-2013, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.

III. Žalovaná **je povinna** uhradit žalobkyni k rukám JUDr. Jiřího Matznera, Ph.D., LL.M., advokáta, na náhradě nákladů řízení celkem **20 600 Kč** do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I.
Vymezení věci

[1] Ministerstvo vnitra rozhodnutím ze dne 19. 8. 2013, č. j. OAM-12832-19/PP-2012, zamítlo žádost žalobkyně o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka

občana Evropské unie dle § 87a odst. 1 písm. c) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, neboť dospělo k závěru, že žalobkyně se dopustila obcházení zákona s cílem získat povolení k přechodnému pobytu tím, že účelově uzavřela manželství s osobou zúčastněnou na řízení. K tomuto závěru ministerstvo dospělo zejména s ohledem na zásadní rozpory ve výpovědích žalobkyně a jejího manžela provedených dne 23. 1. 2013. Manžel žalobkyně neznal její rodné jméno, ona nedokázala napsat manželovo příjmení. Žalobkyně uvedla, že se rozvedla před 18 lety, manžel uvedl, že když jí bylo 18 let. Dle žalobkyně žil její manžel dříve na Praze 2, dle jeho výpovědi žil za Prahou. Dle výpovědi žalobkyně spolu žijí od svatby dne 13. 10. 2012, dle manžela spolu bydlí od začátku září téhož roku. Poté, kdy v létě 2012 odletěla žalobkyně do Kazachstánu, vypověděla, že ihned po příletu zavolala manželovi, on vypověděl, že spolu mluvili asi po týdnu. Poté, kdy se dne 24. 8. 2012 vrátila žalobkyně zpět do České republiky, viděli se s manželem dle žalobkyně ten samý den, dle manžela se viděli až po 2 – 3 dnech. Své svědky na svatbě uvedli v opačném pořadí, žalobkyně pak vypověděla, že ze svatební hostiny odjeli společně, manžel uvedl, že se nejdříve zastavil pro věci v původním bydlišti a poté odjel za manželkou. Žalobkyně dle vlastních slov žije z úspor, dle manžela žalobkyně nepracuje, ale má firmu. Dle žalobkyně mají manželé oddělené účty, manžel vypověděl, že domů dává nějaké peníze a s nimi se hospodaří. Ministerstvo dále obecně poukázalo, že rozpory se vyskytovaly i ohledně jídla, které žalobkyně vaří, poslední společně strávené neděle nebo vzhledu společné domácnosti. Žalovaná se ztotožnila se závěry ministerstva a odvolání žalobkyně proti uvedenému rozhodnutí zamítla rozhodnutím ze dne 18. 3. 2014, MV-142101-3/SO/sen-2013 (dále jen „napadené rozhodnutí“).

[2] Proti napadenému rozhodnutí brojila žalobkyně žalobou u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), který žalobu zamítl jako nedůvodnou rozsudkem ze dne 10. 4. 2018, č. j. 8 A 60/2014 – 69 (dále jen „napadený rozsudek“). Uvedl, že prokazování účelovosti manželství podle § 87e odst. 1 písm. c) zákona o pobytu cizinců ve spojení s § 169 odst. 3 téhož zákona a rezoluce Rady ze dne 4. 12. 1997 o opatřeních, která je třeba přijmout pro potírání účelových manželství, Úř. věst. C 382, 16. 12. 1997, je založeno především na zjištění okolností provázejících seznámení obou snoubenců, jejich svatbu a jejich následný život.

[3] Městský soud vyhodnotil, že výpovědi žalobkyně a jejího manžela se liší v řadě podstatných okolností a tyto rozpory již nelze vysvětlit nervozitou žalobkyně nebo tím, že nesprávně pochopila položenou otázku. Za klíčové městský soud pokládá následující konkrétní rozpory: Žalobkyně uvedla, že manžel v době jejich seznámení vozil do práce psa, kterého chodili venčit, manžel se o psu nezmiňuje, uvedl naopak, že spolu nikam nechodili. Žalobkyně uvedla, že svatbu zařizovali společně, manžel ale vypověděl, že vše zařizovala žalobkyně s dcerou. Žalobkyně uvedla, že svatební květinu kupoval manžel a ráno jí vyzvedl, manžel uvedl, že květinu jen zaplatil. Oba zároveň zaměnili jména svých svatebních svědků. Neshodli se v popisu domácnosti, zejména pokud jde o toaletu v koupelně v prvním patře. Nezanedbatelné jsou rozdíly v popisu posledního volného dne před výslechem, žalobkyně uvedla, že k večeři bylo maso s rýží, po večeři umyla nádobí a manžel si šel lehnout jako první, manžel naopak uvedl, že večeřeli karbanátek v těstě s čalamádou, nádobí se umylo v myčce a jako první šla spát žalobkyně.

[4] Manželství by dle městského soudu mělo být vždy založeno s úmyslem vytváření rodinného společenství a zdravého rodinného prostředí, což zahrnuje vzájemnou úctu, podporu a pomoc a snahu sdílet společný život. Motivace snoubenců a jejich subjektivní očekávání jsou dokazováním ve správním řízení jen obtížně zjistitelná, proto nezbývá, než obstarat a provést důkazy, kterými lze objektivizovat závěry, zda manželé spolu skutečně žijí, vedou společnou domácnost a mají vzájemnou představu o společné budoucnosti. V daném případě byly zjištěny skutečnosti, které odůvodňují závěr, že žalobkyně a její manžel spolu blízký vztah nenavázali a společně nežijí. Z toho lze usuzovat, že sňatek byl uzavřen, aniž by plánovali žít rodinný život a současně žalobkyně měla v úmyslu získat pobytové oprávnění.

II.
Kasační stížnost

[5] Žalobkyně /stěžovatelka/ napadla rozsudek městského soudu kasační stížností. Namítá, že s manželem trvale bydlí od 13. 10. 2012, tedy po dobu cca 5,5 roku. I při návštěvě pracovníků správního orgánu byly v jejich bydlišti osobní věci obou manželů, přestože manžel byl z pracovních důvodů nepřítomen. Skutečnost, že manžel je formálně trvale hlášen na adrese Městského úřadu Praha 10, neprokazuje jeho skutečné bydliště.

[6] Žalovaný zakládá své závěry na odpovědích ohledně otázek specializace stěžovatelky a pracovního zařazení manžela. Stěžovatelka však již před příjezdem do ČR odešla do důchodu a správní orgány neuvádí, v čem je podstatné, že se ani jeden z manželů nezajímal o předchozí život svého manžela. Správní orgány by měly objektivně nahlížet jednotlivé okolnosti případu, délku soužití před sňatkem, odstup mezi sňatkem a pohovory i subjektivní hodnocení účastníků řízení.

[7] Správní orgány posuzují věc formalisticky, když ignorují zákonné vymezení manželství. Nebyl tak dostatečně zjištěn materiální stav věci, tedy vztah obou manželů, jejich vzájemný respekt, pomoc a vytváření zdravého prostředí, a nikoliv pouze na zjištění vybavení domácnosti a sdílení ložnic.

[8] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

III.
Posouzení kasační stížnosti

[1] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), přípustná. Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[9] Po přezkoumání kasační stížnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost **je** důvodná.

[10] Podle § 87e odst. 1 písm. c) zákona o pobytu cizinců *ministerstvo žádost o vydání povolení k přechodnému pobytu zamítne, jestliže se žadatel dopustil obcházení tohoto zákona s cílem získat povolení k přechodnému pobytu na území, zejména pokud účelově uzavřel manželství nebo jeho účelově prohlášeným souhlasem bylo určeno otcovství*. Právní úprava zákona o pobytu cizinců vychází z práva Evropské unie (§ 1 odst. 1 zákona o pobytu cizinců), ve shodě s žalovanou lze poukázat též sdělení komise Evropskému parlamentu a Radě o pokynech pro lepší provádění a uplatňování směrnice 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států. Dle uvedeného sdělení při úvaze nad tím, zda existuje úmysl zneužití práv přiznaných směrnicí výlučně za účelem obejít vnitrostátní právní předpisy upravující přistěhovalectví, mohou správní orgány zohlednit mimo jiné skutečnost, že pár se neshoduje, pokud jde o jejich osobní údaje, o okolnosti jejich prvního setkání nebo důležité osobní informace, které se jich týkají.

[11] Faktory, které mohou vést k závěru o účelovém manželství, shrnuje též rezoluce Rady ze dne 4. 12. 1997 o opatřeních, která je třeba přijmout pro potírání účelových manželství, Úř. věst. C 382, 16. 12. 1997. K závěru o účelovosti manželství mohou vést zejména následující skutečnosti: není udržováno manželské soužití; chybí společné přispívání k odpovědnostem vyplývajícím z manželství; manželé se nikdy před sňatkem neviděli; manželé se neshodnou při uvádění svých osobních údajů, důležitých osobních informací či informací o průběhu prvé schůzky; manželé nehovoří společným jazykem; sňatku předcházelo předání finanční částky; některý z manželů v minulosti uzavřel účelový sňatek nebo se dopustil porušení předpisů o pobytu cizinců.

[12] Podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu je na správních orgánech, aby v řízení prokázaly účelovost uzavření manželství (rozsudek ze dne 2. 10. 2013, č. j. 1 As 58/2013 – 43, nebo ze dne 22. 2. 2017, č. j. 2 Azs 355/2016 – 62). Takový závěr předpokládá úplné zjištění rozhodujících skutečností a jejich posouzení ve vzájemných souvislostech. Rozhodně není možné dosáhnout uspokojivého výsledku zdůrazňováním dílčích okolností. Precizním soustředěním skutkového podkladu a vyhodnocením důkazů je třeba vytvořit logický řetězec skutkových okolností nevzbuzující důvodné pochybnosti o skutkovém základu posuzované věci (rozsudek ze dne 30. 4. 2014, č. j. 3 As 101/2013 – 34).

[13] V posuzovaném případě se manželé dorozumívají česko-rusky a setkali se již před uzavřením manželství v době, kdy manžel stěžovatelky prováděl stavební práce v domě zetě stěžovatelky, kde stěžovatelka přebývala. Poté spolu začali trávit čas, dle manžela jej stěžovatelka doprovázela na nákupy, dle stěžovatelky se procházeli (přitom zmiňuje i psa, o němž se manžel nezmínil). Dle výpovědí takto navázali osobní vztah. V řízení nebylo zjištěno, že by manželství bylo uzavřeno za odměnu nebo za příslib odměny. Při šetření v místě společného bydliště manžel nebyl zastižen, nicméně v bytě se nacházely dámské i pánské věci.

[14] Alespoň v základních obrysech se, i přes dílčí nesrovnalosti, manželé shodli v odpovědích na většinu otázek. Stěžovatelka vypověděla ve shodě s manželem, že manžel pracuje pro dílnu na Praze 2, na zakázkách pracuje i mimo Prahu, domů se vrací kolem 18.

– 19. hodiny, byl dvakrát ženatý a má dceru T. Manžel taktéž ve shodě se stěžovatelkou vypověděl, že je rozvedená a má dvě dcery, z nichž jedna žije v České republice. Nejvyšší správní soud hodnotí rozpory, na které v této části poukazují správní orgány, jako domnělé či marginální. Skutečnost, že stěžovatelka neumí napsat manželovo jméno, nesvědčí o vzájemném vztahu manželů, ale toliko o stěžovatelčině znalosti latinky. Manžel sice neznal rodné jméno stěžovatelky, nicméně v době, kdy se seznámili, a poté i po svatbě stěžovatelka používá jméno svého bývalého manžela. Stěžovatelka neuvedla, že by manžel bydlel na Praze 2, vypověděla, že zde pracoval a bydlel nedaleko. Jako pochopitelné nedorozumění vyznívá skutečnost, že manžel uvedl, že stěžovatelka se rozvedla, když jí bylo 18 let, přičemž k rozvodu ve skutečnosti došlo před 18 lety v roce 1994.

[15] Manželé shodně popsali, že po odletu stěžovatelky do Kazachstánu v létě roku 2012 byli v telefonickém kontaktu prostřednictvím programu Skype. Manžel stěžovatelku požádal o ruku nejprve telefonicky a poté znovu po jejím příjezdu do České republiky. Svatbu měli v Říčanech, místo doporučila kamarádka a domluvil manžel, manželé se shodli ohledně místa nákupu šatů, prstýnků, průběhu obřadu a svatební hostiny. Ve správním spise jsou založeny fotografie ze svatebního dne, které jejich výpovědi potvrzují.

[16] Správní orgány naopak akcentovaly dílčí rozdíly ve výpovědích – zda si manželé po odjezdu stěžovatelky do Kazachstánu telefonovali ihned nebo až cca po týdnu, zda se po jejím návratu viděli večer v den návratu nebo po 2 – 3 dnech, opačné pořadí svědků či okolnosti odjezdu manželů ze svatební hostiny.

[17] I v dalších podrobnostech společného života se odpovědi obou manželů v podstatných rysech shodovaly. Dle výpovědi bydlí v B. v domě, který patří dceři a zeťovi stěžovatelky. V domě neplatí nájem, platí pouze cca 2 000 Kč za energie. Manželé se shodli v podstatné míře též ohledně dispozic domu, jídla, které stěžovatelka vaří (hlavně maso, evropská i kazašská jídla) i toho, že manžel ve volném čase rád čte (stěžovatelka zná jeho oblíbené časopisy).

[18] Manželé se neshodli v tom, zda je v koupelně v prvním patře bytu také toaleta či nikoliv. Správní orgány poukázaly taktéž na to, že stěžovatelka žije dle vlastní výpovědi z úspor a s manželem mají oddělené účty, zatímco dle manžela má firmu a ten dává stranou nějaké peníze, se kterými se společně hospodaří.

[19] Městský soud poukázal na rozpory ve vylíčení poslední neděle, kdy se manželé neshodli v tom, kdo šel dřív spát, zda umyla nádobí stěžovatelka nebo jej jen dala do myčky nebo v přesném popisu toho, co se podávalo k večeři. Naproti tomu oba vypověděli, že po návratu manžela ze zaměstnání manžel večeřel, poté se dívali na televizi a šli spát okolo 22. hodiny.

[20] Zbývá dodat, že rozpor je spatřován i v tom, že stěžovatelka tvrdila, že spolu bydlí od svatby dne 13. 10. 2012 a manžel měl sdělit, že společně bydlí od začátku září. Toto skutečně manžel tvrdil na str. 4 protokolu, nicméně na následující straně tvrdí ve shodě se stěžovatelkou, že v B. bydlí od 13. 10. 2012. Rozporné je tedy již samotné vyjádření manžela stěžovatelky, z něhož bez vyjasnění nelze jednostranně vycházet.

[21] Na základě shora uvedeného dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že posouzení správních orgánů je jednostranné, neboť žalovaná i ministerstvo vyzdvihují dílčí rozpory ve výpovědích stěžovatelky a jejího manžela a naopak upozaďují okolnosti, které závěr o účelovosti manželství nepodporují. Na základě popsaných skutkových okolností je závěr správních orgánů o účelovosti manželství stěžovatelky předčasný, neboť v řízení nebyly odstraněny všechny pochybnosti o skutkovém základu posuzované věci. Napadené rozhodnutí (jakož i rozhodnutí ministerstva) je proto nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Z tohoto důvodu byly dány podmínky pro zrušení napadeného rozhodnutí již v řízení před městským soudem.

[22] Závěrem Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že vzhledem k tomu, že nebyly náležitě zjištěny a vyhodnoceny všechny podstatné skutkové okolnosti, nelze předjímat, zda v dalším řízení bude zjištěna účelovost manželství či nikoliv.

IV.
Závěr a náklady řízení

[23] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou, proto napadený rozsudek městského soudu zrušil. Vzhledem k tomu, že vytýkané vady nejsou odstranitelné v řízení před městským soudem, zrušil Nejvyšší správní soud současně i rozhodnutí žalovaného, který je vázán v dalším řízení právním názorem vysloveným výše.

[24] Protože Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek městského soudu a současně zrušil i rozhodnutí správního orgánu dle § 110 odst. 2 s. ř. s., je povinen rozhodnout kromě nákladů řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí městského soudu (§ 110 odst. 3, věta druhá, s. ř. s.). Náklady řízení o žalobě a náklady řízení o kasační stížnosti tvoří v tomto případě jeden celek a Nejvyšší správní soud rozhodl o jejich náhradě jediným výrokem vycházejícím z § 60 s. ř. s. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 11. 2008, č. j. 1 As 61/2008 - 98).

[25] Žalovaná ve věci úspěch neměla, náhrada nákladů řízení jí proto nenáleží. Stěžovatelka měla ve věci plný úspěch, proto jí Nejvyšší správní soud dle § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., přiznal náhradu nákladů řízení proti žalované.

[26] Tyto náklady řízení jsou tvořeny částkou 7 000 Kč za soudní poplatky (soudní poplatek za žalobu ve výši 2 000 Kč a soudní poplatek za kasační stížnosti ve výši 5 000 Kč). Stěžovatelka byla v řízení před městským soudem zastoupena nejprve advokátem Mgr. Andrejem Perepečenovem a poté advokátem JUDr. Jiřím Matznerem, Ph.D., LL.M. Odměna advokáta a náhrada hotových výdajů byla stanovena podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), (dále jen „advokátní tarif“). Za řízení o žalobě přiznal Nejvyšší správní soud odměnu za dva úkony právní služby spočívající v převzetí a přípravě zastoupení a podání žaloby prvním zástupcem [§ 11 písm. a) a d) advokátního tarifu] v celkové výši 6 200 Kč, a v převzetí a přípravě zastoupení druhým zástupcem [§ 11 písm. a) advokátního tarifu]částku 3 100 Kč a paušální náhradu hotových výdajů ve výši 900 Kč. V řízení o kasační stížnosti advokát JUDr. Jiřím Matzner, Ph.D., LL.M., učinil jeden úkon právní služby spočívající v podání kasační stížnosti [§ 11 písm. d) advokátního tarifu], za

nějž náleží mimosmluvní odměna ve výši 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu] a paušální náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč. Celkem tak náklady řízení činí **20 600 Kč**. Uvedenou částku je žalovaná povinna zaplatit stěžovatelce k rukám jejího právního zástupce JUDr. Jiřího Matznera, Ph.D., LL.M. ve lhůtě 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. září 2018

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu